

TRGOVAKI SUD, Seine, 26. I. 1954.

Cie Française des ets. Dekomex et autres
c/e. Sté de Commerce extérieur Socoex,
L'Aprade et autres.

Kupoprodaja CIF - Pozivanje kod ugovora za dobavu palmine ulja na
tipski ugovor - Kompromisorna klauzula

Stranke su ugovorile kupoprodaju palmine ulja pod uvjetima
CIF. U svom su se ugovoru općenito pozvale na tipski ugovor
izdan od strane Oil, Cane and General Produce Association iz Liverpoo-
la. U sporu, koji je nastao između stranaka, Sud je stao na stanovi-
šte; da treba iz navedenog tipskog ugovora primijeniti i njegovu kom-
promisornu klauzulu, prema kojoj sva sporna pitanja mora rješavati
arbitraža u Liverpoolu.

/DAF 1955, str. 182/
S. B.

QUEENS BENCH DIVISION /engleski trgovački sud/, 20. i 23. III. 1959.

Walton /Grain & Shipping/ Ltd. c/e British Italian Trading Company Ltd.

Kupoprodaja CIF - Zabrana izvoza - Pravo prodavaoca na produljenje ro-
ka dobave prema klauzuli o višoj sili

Kupac i prodavaoc sklopili su u listopadu 1956. dva ugovora
o kupoprodaji jedne posebne vrste ulja u Indiji. Ugovor je sklopljen
CIF Genova, a njegovo izvršenje trebalo je uslijediti u toku mjeseca
prosineca i siječnja. Stranke su izabrale obrazac ugovora br. 44 London
Oil & Tallow Trades Association.

Taj obrazac sadržavao je, među ostalim, dvije klauzule.
Prema klauzuli 13, u slučaju neispunjenja s jedne strane, druga stra-
na ima pravo, nakon pismene opomene, kupiti odnosno prodati robu time,

da joj je prva strana dužna na zahtjev naknaditi eventualnu štetu. Klauzula 15 predviđala je za slučaj više sile /poimence je spomenut slučaj zabrane izvoza/ produljenje roka za prijevoz u trajanju od dva mjeseca. Ako ni unutar tog produljenja prijevoz ne bi bio moguć, ugovor se ima smatrati razriješenim.

Objema strankama bilo je poznato, da se ugovorena vrsta ulja ne smije izvoziti bez posebne dozvole Indijske vlade.

U studenom 1956. objavila je Indijska vlada, da više ne će izdavati dozvole za izvoz odnosnog ulja.

Prodevalac je pisao kupcu i tražio, prema klauzuli 15, produženje roka dobave za dva mjeseca. Naveo je, da se, ukoliko ne bi Indijska vlada ni u tom vremenu izdala izvozne dozvole, ugovor ima smatrati raskinutim. Kupci su nakon kraćeg dopisivanja, a prije protoka naknadnog roka od dva mjeseca, odustali od ugovora i tužili prodavaoca na naknadu štete.

Stranke su se uputile u parnicu, u toku koje je arbitražno prizivno vijeće presudilo u korist kupca. Prodevalac je protiv te presude podnio priziv redovnom sudu u obliku pravnog pitanja. Spor je redovni sud riješio u korist prodavaoca.

Prodevalac se pozivao na ugovor i na njegove odredbe, osobito na klauzulu 15. Zabrana izvoza, predviđena u klauzuli 15, onemogućila je izvršenje ugovora s njegove strane, te je uslijed toga imao pravo na produljenje roka za dobavu. Kupac je odustao od ugovora prije vremena, te mora snositi štetne posljedice.

No bez obzira na klauzulu 15, tvrdi prodevalac, izvršenje ugovora bilo bi protupravno, jer je Indijska vlada obustavila izdavanje izvoznih dozvola, a bez njih izvoz nije dopušten, pa prema tome

on ne može biti obvezan na izvršenje protupravne činidbe, ni odgovarati za štetu.

Kupac je pošao sa stanovišta, da je dužnost prodavaoca, da kod CIF prodaje pribavi sve potrebne dokumente, pa tako i izvoznu dozvolu. U slučaju kao što je ovaj, gdje je općenito ^{poznato} da su za izvoz potrebne dozvole, ne može se uzeti u obzir klauzula 15, nego se obveza prodavaoca ima smatrati apsolutnom. Trebalo je posebno ugovoriti, da prodavalac ne odgovara za ovakav slučaj. Budući da nema nikakvih odredaba u tom smislu, prodavalac snosi sav rizik.

Arbitražni sud je donoseći svoju presudu stao na stajalište, da je obveza prodavaoca apsolutna, t.j. da je mora ispuniti bez obzira na bilo kakve okolnosti, koje je mogao predvidjeti, jer u ugovoru nema odredbe, koja bi se odnosila na izvozne dozvole. U vrijeme sklapanja spornih ugovora nije bilo neuobičajeno sklapati ugovore o kupoprodaji odnosnog ulja, koji nisu spominjali izvoznu dozvolu. U tom slučaju smatralo se, da prodavalac snosi rizik u slučaju, da ne dobije takvu dozvolu. Klauzula 15 da je sastavni dio ugovora, te ne djeluje na obvezu prodavaoca u tom smislu, da ne bi njegova obveza bila apsolutna. Zbog toga da prodavalac nije izvršio ugovor.

U postupku po žalbi prodavaoca donesena je presuda. Sud je utvrdio, da se u konkretnom slučaju radi o pravnoj interpretaciji ugovora, i o iznalaženju trgovačkih običaja. Radi toga valja tumačiti tekst ugovora. Klauzula 15 predviđa produljenje roka za izvršenje ugovora u slučaju više sile. Među slučajevima više sile predviđena je zabrana izvoza.

Bako je objavom Indijske vlade nastupila takva zabrana, to se rok izvršenja imao produljiti. Prema tome, prodavalac nije odgovoran za štetu nastalu neizvršenjem ugovora.

Nadalje, da svaki ugovor sadrži u sebi osnovni uvjet da izvršenje bude dopušteno u odnosno vrijeme i na odnosnom mjestu. Zbog toga se ima smatrati izvršenje spornih ugovora nedopuštenim:

LLLR I, 1959, str. 223/

S. V.

TRGOVAČKI SUD, Seine, 24. III. 1954.

Abed Frères c/a Sté d'exploitation des
Huilleries du Nord /S.H.E.N./

Kupoprodaja CIF - Kome pripada smanjenje vozarine -

12. II. 1952. kupoprodaja S. H. E. N. od firme Abed iz Maradi /Nigerije/ cca 500 tona sjemena od arahida uz cijenu od 101 frs. 1 kg CIF Dunquerque, čiste isporučene težine. Bilo je ugovoreno, da će vozarinu platiti kupac kod prispjeća i da će je prodavalac odbiti od fakturiranog iznosa.

Firma Abed ispostavila je 5. VIII. privremenu fakturu na 97% vrijednosti otpremljene robe i odbila je 2,944.130 F. na ime iznosa vozarine, koju je trebalo platiti na odredištu. Nakon plaćanja fakture od strane S.H.E.N., firma Abed dostavila je definitivnu fakturu s raznim ispravcima, tako da je S.H.E.N. trebala platiti još 96.200 Ffrs.